

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Deres ref

Vår ref

Dato 30.04.2008

Høring: Forvaltningsreformen - forslag til nye oppgaver til det folkevalgte regionale nivået

Det vises til departementets høringsbrev datert 26. februar 2008. Akademikerne har videreformidlet høringsbrevet til medlemsforeningene. Vår uttalelse bygger på mottatte innspill.

Innledning

Akademikerne vil understreke betydningen av å ha en god prosess med medvirkning fra de ansattes organisasjoner og tillitsvalgte lokalt og sentralt. Omstillingstillitsvalgte og avtaleverket bør brukes aktivt for å få en god gjennomføring av reformen.

Akademikerne mener følgende prinsipper bør ligge til grunn for reformen:

- Offentlig forvaltning skal oppleves som nær, forutsigbar og basert på faglig godt skjønn for innbyggerne og næringslivet.
- Kompetansemiljøene må være store og robuste nok til å sikre dette.
- De ansatte som berøres av reformen må tas med på råd, og det så tidlig i prosessen at de gis mulighet til å påvirke egen arbeidssituasjon. Vi forutsetter at reformen ikke medfører tap av arbeidsplass eller andre store ulemper, eks flytting for den enkelte.
- Kommunenes kompetanse må styrkes innen mange fagområder. Samtidig må den nødvendige faglige kompetanse beholdes på regionalt og statlig nivå. Dette er en forutsetning for gode vedtak og demokratiske prosesser.
- Forvaltningsreformen bør bidra til at fagmiljøene knyttet til videregående skoler og tekniske fagskoler styrkes. Den faglige kvaliteten på videregående opplæring må holde en felles nasjonal faglig standard.

Fylkesmannsembetene

Akademikerne ønsker å styrke et statlig regionalt nivå som ivaretar de arbeidsoppgaver som representerer en rettsikkerhetsgaranti. Konkret gjelder dette arbeidet med klagesaker, tilsyn, legalitetskontroll, budsjett/økonomiplanlegging, utviklingsoppgaver og råd og veiledning. Juridiske feilskjær betyr ofte store unødvendige utgifter for enkeltpersoner og for samfunnet.

Fylkesmannsembetene blir i dag i stor grad brukt som en instans der kommunene søker råd og veiledning.

Langt fra alle kommuner har like god kompetanse på alle fagfelt. Dette gjelder ikke minst juridisk

Hovedorganisasjon av norske akademikerforeninger

kompetanse som i stor grad er mangelvare i mange kommuner. Kommunene i Norge forvalter viktige og til dels livsnødvendige rettigheter og plikter for innbyggerne. Akademikerne er derfor svært bekymret for at rettssikkerheten daglig utfordres i norske kommuner. Etter våre tall er det bare ca 36 % av landets 431 kommuner som har ansatt en eller flere jurister i sin virksomhet. I flertallet av kommunene som har ansatt jurist er det bare én jurist ansatt og denne ene juristen har ofte sitt arbeid i en enkelt sektor i kommunen. I store deler av kommunal forvaltning er det altså ikke juridisk kompetanse tilgjengelig overhodet, verken for saksbehandlere, politikere eller innbyggere.

Gjennom sitt overordnede ansvar i forhold til kommunene, får fylkesmannsembetene en nødvendig oversikt, muligheter for innsyn og god kjennskap til kommunene og deres ansvarsområder. Dette bidrar til at de kan føre kontroll og tilsyn på en god måte.

Et robust fagmiljø på fylkesmannsembetene er en forutsetning for å opprettholde et minimum av rettsikkerhet. En kvalitativ god førstegangsbehandling i kommunal og regional forvaltning er samfunnsøkonomisk lønnsomt ved at vi unngår klagebehandling, utgifter til utenrettslige forlik eller innhenting av ekstern bistand etter at konflikten er et faktum. Et kvalitativt robust fagmiljø vokser først og fremst frem gjennom forutsigbare og gode rammebetingelser, en stabil infrastruktur, en strukturert styring, god tilgang på kompetansehevende tiltak og faglige nettverk.

Akademikerne mener det er viktig og nødvendig og videreutvikle en økonomisk kompetanse hos fylkesmannen, både som rådgiver og kontrollør. Det bør være et overordnet nivå's oppgave å se til at kommunene holder seg innenfor gjeldende lover og regler, og da ikke bare sett fra et revisjons ståsted. Både på overordnet og lokalt nivå trengs en strammere risikostyring. For å få til dette må man inneha den kompetanse som er nødvendig for å vurdere kommunenes og fylkeskommunenes bruk av både nåværende og fremtidige midler for å sikre gode offentlige tjenester samt god og sikker avkastning på overskuddsmidler. Det vises til at man i staten i større grad enn i kommunesektoren har kommet et stykke på vei med dette bl.a ved opprettelsen av SSØ.

Utdanning

Fylkeskommunene har i dag mange lovpålagte oppgaver, særlig tar ungdomsopplæringen mye oppmerksomhet, med økt fokus på kvalitet, gjennomstrømming og individuelt tilpasset opplæring for alle. Hvis finansieringen av fagskoleutdanningen overføres til regionene, slik det foreslås i høringsnotatet, kan fagskolene lett bli "usynlige" og dermed nedprioriteres.

Med økt akademisering av bachelorutdanningene skapes det et tydeligere rom for fagskoleutdanningen. For å tydeliggjøre fagskoleutdanningens rolle i forhold til det tertiære utdanningsnivået (bachelor, master og PhD) må fagskoleutdanning fortsatt være et nasjonalt ansvar.

Det må utvikles en finansieringsmodell for fagskolene som tilsvarer den for høyere utdanning. I dagens finansieringsmodell går stykkprisen ned når studenttallet går opp. Dette er lite motiverende for utvikling av nye studietilbud, og gjør det vanskelig å øke faglig kompetanse blant de ansatte. Det må tas hensyn til at tilskuddet skal dekke de utgifter som en fagskole har til drift, utvikling og lønn.

Akademikerne er for eksempel opptatt av at yrkesfaglige utdanningsretninger innen naturbruk opprettholdes slik at dette tilbudet finnes i alle landsdeler. Skal dette sikres kan ikke regionene alene ha ansvaret for opplæringstilbudet.

Forskning

Akademikerne mener forskningspolitikken og styring av høyere utdanning fortsatt må være et nasjonalt, altså statlig ansvar. Det er nødvendig med nasjonal styring og kanalisering av forskningsmidlene. Kvalitetsutvikling og rolledeling innenfor universitets- og høyskolesektoren må også være statens ansvar. Utvikling av robuste og høyt kompetente forskningsmiljøer for å få best og mest mulig forskning ut av begrensede midler, forutsetter en overordnet koordinering og prioritering.

Akademikerne støtter Forskningsrådets syn om at slagkraftige fond bør ha en viss kritisk minstestørrelse, ha en viss bredde i sitt nedslagsfelt og ha tilgang til tilstrekkelig forskningsfaglig kompetanse. Tildeling av midler fra forskningsprogrammer bør prinsipielt skje på grunnlag av kvalitet. Mange små fond vil kunne bidra til en sub-optimalisering av den samlede forskningsinnsatsen i Norge og til regional lock-in.

Akademikerne er enig i at det er viktig med forskning og faglig utviklingsarbeid knyttet til regionale forhold, og det finnes i dag flere programmer i regi av Forskningsrådet som bidrar til dette, blant annet VRI-programmet. Lokale prioriteringer tas med i vurderingene i slike programmer. Hensynet til regional utvikling er også ivarettatt innenfor dagens system med tildeling av forskningsmidler.

I praksis vil en eventuell ordning med regionale forskningsfond måtte innebære felles forvaltning av midlene og at ”fondene” kun styrer over avkastningen. For å sikre god faglig kvalitet i tildelingene til forskning og i koordineringen mellom fondene vil Forskningsrådets kompetanse måtte være tungt representert. Akademikerne mener at etablering av regionale forskningsfond vil innebære en byråkratisering og dublering av kompetanse i fylkeskommunene.

Samferdsel

Samferdsel er viktig for næringsliv og samfunnet for øvrig. Akademikerne mener en god infrastruktur på jernbane, veier og sjøtransport er avgjørende for å opprettholde bosetningsmønster og den spredte næringsstrukturen vi har i Norge i dag. Særlig jernbanetransport har store utfordringer for å fungere som en konkurransedyktig leverandør til privatpersoner og næringsliv. Dette er først og fremst et bevilgningsspørsmål som hører hjemme i statsbudsjett og Nasjonal transportplan, men Akademikerne vil understreke at det behøves et betydelig løft på jernbane for å få en tilfredsstillende person- og godstransport på strekningene i østlandsregionen. Nye dobbeltspor som kan ta høyhastighetstog på strekningene Skien-Oslo-Halden-Lillehammer må på plass innen 2019.

Akademikerne støtter forslaget om å holde Statens veivesen samlet. Akademikerne registrerer at den prioriteringen som stamveiene var ment å skulle representere nå er borte. Alle andre riksveier vil bli regionale og dermed prioritert ned til samme nivå som dagens fylkesveier. Det vil ikke gi tilfredsstillende vedlikehold og utbygging av dette nettet. Akademikerne mener dette kan gi dårligere veitilbud i distriktene. Et fortsatt ansvar for disse veiene hos staten vil gi bedre mulighet til å prioritere de viktigste veistrekningene.

Næringsutvikling

Akademikerne legger til grunn at dagens forslag ikke medføres store omorganiseringsprosesser i Innovasjon Norge med flytting og nedbemanning. Akademikerne mener det bør være et politisk mål at Norge har sterke næringsregioner som har klare strategier og gode rammebetingelser for verdiskapning basert på sine fortrinn. Dette innebærer at:

- Arbeidet med næringsutvikling på regionalt nivå bør samordnes bedre mellom ulike

statlige, regionale og private aktører. Det regionale politiske nivå bør få økt ansvar for å koordinere det offentlige virkemiddelapparatet og støtteordninger for næringsutvikling slik at disse fungerer i tråd med regionale strategier.

- ”den regionale stat” må bli mer enhetlig – både geografisk og når det gjelder myndighetsutøvelse og veiledningsfunksjon.

Marin sektor

Akademikerne merker seg at man velger en annen modell i regioninndelingen enn det som var ønsket fra fiskerisiden; så store regioner som mulig for å få best mulig kompetansemiljø og færrest mulig steder å forholde seg til i forvaltningsspørsmål. Det foreslås å overføre oppgaver tilsvarende 11 årsverk fra Fiskeridirektoratet til regionene. Akademikerne er ikke prinsipiell motstander av å overføre disse oppgavene til regionene, men mener dagens forslag åpner for å redusere fagkompetansen i Fiskeridirektoratet og ikke tilsvarende oppbygging på regionenes side. Skal regionene få ansvar som beskrevet i høringsnotatet må man bygge opp en betydelig kompetanse i alle kystfylker. Det kan også bli mange fylker å forholde seg til for næringen som ofte er spredt over store avstander på tvers av administrative grenser på regionnivå. Akademikerne er imot en nedbygging av fagkompetansen i Fiskeridirektoratet og mener det forslaget som foreligger vil gi denne uønskede effekten.

Miljøvern

Akademikerne merker seg at oppgaver knyttet til innlandsfisk/høstbare viltarter, jakt/fiske, friluftsliv og vanndirektivet er foreslått overført til Regionene.

Akademikerne mener dette innebærer en fortsatt nedbygging av fylkesmannens kompetanse og virksomhetsområde som på kort og lang sikt vil føre til dobbeltbyråkrati, oppsplitting av fagmiljøer og redusert fagkompetanse samla sett for de oppgaver som overføres, og gjenværende oppgaver hos fylkesmannen.

Akademikerne krever derfor at fylkemannen beholder alle dagens ansatte og kompetanse. Dette er nødvendig for å ivareta de oppgaver fylkesmannen har på miljøvernområdet. Skal man føre tilsyn og kontroll, må man også ha en total kompetanse på alle relevante miljøvernområder. Videre må regionene bygge opp tilstrekkelig kompetanse på oppgaver de eventuelt får. Akademikerne frykter at dette blir en eller to stillinger pr fylke og at man ikke kan bygge opp tilstrekkelig fagkompetanse og fagmiljø til å ivareta sin rolle på miljøvernområdet. Dårligere beslutningsgrunnlag for politikerne blir resultatet. Dette vil føre til flere klagesaker, lengre saksbehandlingstid og mindre lokaldemokrati.

Landbruk

Landbruksområdet har vært bygget kraftig ned de siste 10-15 årene og det fortsetter. Nå foreslås det uavhengig av forvaltningsreformen å overføre teknisk plankompetanse til privat sektor. Akademikerne er ikke prinsipiell motstander av dette, men igjen fører dette til at generell landbrukskompetanse blir mindre hos fylkesmannen og at man i noen saker er avhengig av ekstern hjelp for å vurdere faglige problemstillinger som kommer opp i forbindelse med lovsaker, tilsyn og kontroll. Akademikerne er enig i at landbruk og miljøvernområdene må sees i sammenheng. Disse politikkområdene har mange felles saker som forutsetter samhandling mellom fagkompetansen for å få sakene best mulig opplyst før vedtak. Akademikerne mener at den fagkompetansen og de oppgaver som nå ligger til fylkesmannen på landbruksområdet må beholdes. Fordelen man har i dag med statlig forvaltning og utviklingsoppgaver på samme sted gir kompetanseoppbygging og helhetlig forvaltning til beste for innbyggerne og kommunene. I arbeidet med næringsutvikling er det en fordel for brukerne man skal gi service til at man kjenner

lovverket og praktiseringen av det, økonomiske virkemidler i tillegg til å være fagspesialist. Dette er Fylkesmannens styrke i dag.

Med vennlig hilsen
Akademikerne

Anders Kleppe
Fagsjef